Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

13 päivänä helmikuuta 2025*

Ennakkoratkaisupyyntö – Direktiivi 2002/22/EY (yleispalveludirektiivi) – Sähköiset viestintäverkot ja -palvelut – Yleispalvelu ja käyttäjien oikeudet – Kuluttajansuoja – Kuluttajan ja sähköisiä viestintäpalveluja tarjoavan yrityksen väliset sopimukset – Palveluntarjoajan vaihtamisen helpottaminen – 30 artiklan 5 kohta – Sopimuksen alkaessa määrättävä sitoumusaika – Käsite

Asiassa C-612/23,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Oberlandesgericht Düsseldorf (osavaltion ylioikeus, Düsseldorf, Saksa) on esittänyt 21.9.2023 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 6.10.2023, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Verbraucherzentrale Berlin eV

vastaan

Vodafone GmbH,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. L. Arastey Sahún sekä tuomarit D. Gratsias (esittelevä tuomari), E. Regan, J. Passer ja B. Smulders,

julkisasiamies: J. Richard de la Tour,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Verbraucherzentrale Berlin eV, edustajanaan S. Fitzner, Rechtsanwältin,

– Vodafone GmbH, edustajanaan C. Rohnke, Rechtsanwalt,

– Euroopan komissio, asiamiehinään O. Gariazzo, L. Malferrari ja G. Meessen,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/22/EY (yleispalveludirektiivi) (EYVL 2002, L 108, s. 51), sellaisena kuin se on muutettuna 25.11.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/136/EY (EUVL 2009, L 337, s. 11), 30 artiklan 5 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Verbraucherzentrale Berlin eV, kuluttajansuojayhdistys (jäljempänä kuluttajansuojayhdistys), ja toisaalta Vodafone GmbH, televiestintäpalvelujen tarjoaja muun muassa matkapuhelinalalla, ja joka koskee kyseisen palveluntarjoajan kuluttajien osalta käyttämää kaupallista menettelyä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Yleispalveludirektiivi

3 Yleispalveludirektiivin johdanto-osan 2, 30 ja 49 perustelukappaleessa todettiin seuraavaa:

”(2) [EY:n] perustamissopimuksen 153 artiklan mukaisesti [Euroopan] yhteisön on edistettävä kuluttajansuojaa.

– –

(30) Sopimukset ovat käyttäjän ja kuluttajan kannalta tärkeä keino varmistaa tietojen saatavuus ja oikeusturvan vähimmäistaso. – – Sähköisen viestinnän verkkoihin ja palveluihin liittyviin, kuluttajia koskeviin liiketoimiin sovelletaan tämän direktiivin säännösten lisäksi sopimuksia koskevan voimassa olevan yhteisön kuluttajansuojalainsäädännön vaatimuksia – –. Kuluttajille olisi erityisesti turvattava sopimussuhteessa välittömään puhelinpalvelujensa tarjoajaan oikeusvarmuuden vähimmäistaso siten, että sopimuksessa eritellään sopimusehdot ja -edellytykset, palvelun laatu, sopimuksen ja palvelun päättämistä koskevat ehdot sekä korvaus- ja riitojenratkaisumenettelyt. – –

– –

(49) Tällä direktiivillä olisi edistettävä kuluttajansuojaa säätämällä myös selkeistä sopimusehdoista ja riitojen ratkaisumenettelyistä sekä hintojen avoimuudesta kuluttajille. – –”

4 Kyseisen direktiivin 20 artiklan, jonka otsikko oli ”Sopimukset”, 1 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tilatessaan palveluja, joissa tarjotaan liittymä yleiseen viestintäverkkoon, ja/tai yleisesti saatavilla olevia sähköisiä viestintäpalveluja, kuluttajilla, ja muilla sitä pyytävillä loppukäyttäjillä, on mahdollisuus tehdä sopimus tällaista liittymää ja/tai tällaisia palveluja tarjoavan yrityksen tai yritysten kanssa. – –”

5 Mainitun direktiivin 30 artiklan, jonka otsikko oli ”Palveluntarjoajan vaihtamisen helpottaminen”, 5 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kuluttajien ja sähköisen viestinnän palveluja tarjoavien yritysten välisissä sopimuksissa ei sopimuksen alkaessa määrätä sitoumusajasta, joka ylittää 24 kuukautta. Jäsenvaltioiden on myös varmistettava, että yritykset tarjoavat käyttäjille mahdollisuuden tehdä enintään 12 kuukauden pituinen sopimus.”

Direktiivi 2009/136

6 Direktiivin 2009/136 johdanto-osan 47 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Jotta kuluttajat voisivat saada täyden hyödyn kilpailluista markkinoista, heidän olisi voitava tehdä tietoisia valintoja ja vaihtaa palveluntarjoajaa silloin, kun se on heidän etujensa mukaista. On olennaisen tärkeää varmistaa, että he voivat tehdä näin ilman oikeudellisia, teknisiä tai käytännöllisiä esteitä, jotka voivat liittyä muun muassa sopimusehtoihin, menettelyihin ja maksuihin. Tämä ei estä kohtuullisen vähimmäiskeston sisällyttämistä kuluttajasopimuksiin. Numeron siirrettävyys on keskeinen kuluttajan valinnanvaraa helpottava ja todellista kilpailua sähköisen viestinnän kilpailumarkkinoilla lisäävä tekijä, ja se olisi toteutettava mahdollisimman nopeasti siten, että numero otetaan käyttöön yhden työpäivän aikana ja palvelu on käyttäjältä poissa käytössä enintään yhden työpäivän ajan. Toimivaltaiset kansalliset viranomaiset voivat määrätä numeroiden yleisestä siirtämisprosessista ottaen huomioon sopimuksia koskevat kansalliset säännökset ja teknologioiden kehityksen. Tietyistä jäsenvaltioista saadut kokemukset ovat osoittaneet, että kuluttajien palveluntarjoajaa saatetaan vaihtaa ilman heidän suostumustaan. Asian hoitamisen olisi kuuluttava ensisijaisesti lainvalvontaviranomaisille, mutta jäsenvaltioiden olisi voitava ottaa vaihtoprosessia varten käyttöön riskien minimoimiseksi tarpeen olevia oikeasuhteisia vähimmäistoimia, myös asianmukaisia seuraamuksia, ja taata, että kuluttajia suojataan koko vaihtoprosessin ajan vähentämättä prosessin houkuttelevuutta kuluttajien kannalta.”

Direktiivi (EU) 2018/1972

7 Yleispalveludirektiivi on kumottu eurooppalaisesta sähköisen viestinnän säännöstöstä 11.12.2018 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2018/1972 (EUVL 2018, L 321, s. 36). Kyseisen direktiivin liitteessä XIII olevan vastaavuustaulukon mukaan yleispalveludirektiivin 30 artiklan 5 kohta vastaa direktiivin 2018/1972 105 artiklan 1 kohtaa. Kyseisessä 105 artiklassa, jonka otsikko on ”Sopimusten kesto ja irtisanominen”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, etteivät sopimuksen irtisanomista koskevat ehdot ja menettelyt estä palveluntarjoajan vaihtamista ja että kuluttajien ja yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen, jotka ovat muita kuin numeroista riippumattomia henkilöiden välisiä viestintäpalveluja sekä muita kuin laitteiden välisen viestinnän palvelujen tarjontaan

liittyviä siirtopalveluja, tarjoajien välisissä sopimuksissa ei määrätä sitoumusajasta, joka ylittää 24 kuukautta. Jäsenvaltiot voivat hyväksyä tai pitää voimassa säännöksiä, joilla valtuutetaan vaatimaan lyhyempiä enimmäiskestoisia sopimukseen perustuvia sitoumusaikoja.

– –

3. Jos sopimuksen tai kansallisen lainsäädännön mukaan sähköisten viestintäpalvelujen, jotka ovat muita kuin numeroista riippumattomia henkilöiden välisiä viestintäpalveluja sekä muita kuin laitteiden välisen viestinnän palvelujen tarjonnassa käytettäviä siirtopalveluja, määräaikaista sopimusta jatketaan automaattisesti, jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppukäyttäjillä on tällaisen automaattisen jatkamisen jälkeen oikeus irtisanoa sopimus milloin tahansa jäsenvaltioiden määrittämällä enintään kuukauden irtisanomisajalla ja joutumatta vastaamaan muista kustannuksista kuin maksuista, jotka peritään palvelun vastaanottamisesta irtisanomisaikana. Ennen sopimuksen automaattista jatkamista palveluntarjoajien on ilmoitettava loppukäyttäjille selvästi ja hyvissä ajoin pysyvällä välineellä sopimukseen perustuvan sitoumuksen päättymisestä ja keinoista irtisanoa sopimus. Lisäksi ja samalla palveluntarjoajien on annettava loppukäyttäjille palveluihinsa liittyvää edullisimpia hintoja koskevaa neuvontaa. Palveluntarjoajien olisi myös annettava tietoja parhaimmista hinnoista vähintään kerran vuodessa loppukäyttäjille.

– –”

8 Kyseisen direktiivin 124 ja 125 artiklan mukaan määräaika sen saattamiselle osaksi jäsenvaltioiden oikeusjärjestystä päättyi 21.12.2020, ja yleispalveludirektiivi kumottiin tästä samasta päivästä lukien.

Saksan oikeus

9 Televiestintälain (Telekommunikationsgesetz; BGBl. 2004 I, s. 1190), joka annettiin 22.6.2004, 43b §:ssä, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa, säädetään seuraavaa:

”Kuluttajien ja yleisesti saatavilla olevia sähköisen viestinnän palveluja tarjoavien yritysten välisissä sopimuksissa sopimuksen alkaessa määrättävä sitoumusaika ei saa ylittää 24:ää kuukautta. – –”

10 Saksan siviililain (Bürgerliches Gesetzbuch, jäljempänä BGB) 307 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Yleisten myyntiehtojen ehdot ovat pätemättömiä silloin, kun ne lojaliteettiperiaatteen vastaisesti ovat kohtuuttomalla tavalla epäedulliset niitä käyttävän henkilön sopimuspuolelle. Kohtuuton epäedullisuus voi johtua myös siitä, että ehto ei ole selkeä ja ymmärrettävä.

(2) Epäselvässä tilanteessa ehdon on katsottava olevan kohtuuttomalla tavalla epäedullinen silloin, kun

1. se on yhteensopimaton sen lainsäädännön perusajatusten kanssa, josta sillä poiketaan, tai

2. sillä rajoitetaan sopimuksen luonteesta johtuvia keskeisiä oikeuksia tai velvollisuuksia siten, että sopimuksen tarkoituksen toteutuminen on uhattuna.

(3) Tämän pykälän 1 ja 2 momenttia sekä 308 ja 309 §:ää sovelletaan ainoastaan yleisten myyntiehtojen niihin ehtoihin, joissa sovitaan laeista tai asetuksista poikkeavista tai niitä

täydentävistä ehdoista. Muut ehdot voivat olla pätemättömiä 1 momentin toisen virkkeen perusteella, luettuna yhdessä 1 momentin ensimmäisen virkkeen kanssa.”

11 BGB:n 309 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Silloinkin, kun poikkeukset lain säännöksistä ovat sallittuja, [seuraavat] yleisiin ehtoihin sisältyvät ehdot ovat pätemättömiä[:]

– –

9. sopimussuhteessa, jonka tarkoituksena on tavaroiden säännöllinen toimittaminen tai käyttäjän suorittama säännöllinen palvelujen tai urakoiden suorittaminen,
   a) sopimuskausi, joka sitoo toista sopimuspuolta yli kahden vuoden ajan,
   b) toista sopimuspuolta sitova sopimussuhteen uusiminen hiljaisesti, paitsi jos sopimussuhde uusitaan toistaiseksi ja toiselle sopimuspuolelle annetaan oikeus irtisanoa uusittu sopimus milloin tahansa enintään yhden kuukauden irtisanomisajalla,

– –”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

12 Kuluttajansuojayhdistys nosti Landgericht Düsseldorfissa (Düsseldorfin alueellinen alioikeus, Saksa) Vodafonea vastaan kieltokanteen sillä perusteella, että Vodafonen väitettiin rikkoneen kansallista kuluttajansuojalainsäädäntöä ennakkoratkaisupyynnössä mainittujen asiakkaiden nro 1 ja nro 2 kaltaisten olemassa olevien asiakkaiden vahingoksi.

13 Molemmat viimeksi mainitut asiakkaat olivat tehneet Vodafonen kanssa ensimmäisen sopimuksen määräajaksi. Nämä kaksi asiakasta halusivat ennen sopimustensa voimassaolon päättymistä vuonna 2018 muuttaa tilaustaan voidakseen ostaa korotetulla kuukausimaksulla uuden matkapuhelimen alennettuun hintaan.

14 Tätä varten asiakas nro 1 allekirjoitti ensimmäisen sopimuksen lisäsopimuksen, jossa todettiin, että kyseessä on ”uusi sopimus”, joka on tehty ”ennen sitoumusajan päättymistä”, ja että uusi 24 kuukauden sitoumusaika alkaa kulua ensimmäisen sopimuksen sitoumusajan päättymistä seuraavasta päivästä alkaen. Asiakas sai välittömästi sovitun matkapuhelimen, ja Vodafone sovelsi välittömästi kyseisessä lisäsopimuksessa määrättyä uutta hintaa.

15 Asiakas nro 2 puolestaan allekirjoitti asiakirjan, jonka otsikko oli ”Sopimuksen jatkaminen” ja jossa vahvistettiin sitoumuksen kestoksi 26 kuukautta. Vodafone ilmoitti tältä osin kyseiselle asiakkaalle, että sen allekirjoittaman ensimmäisen sopimuksen, joka ei ollut vielä päättynyt, jäljellä oleva voimassaoloaika oli lisättävä sopimuksen keston 24 kuukauden vähimmäisaikaan.

16 Kuluttajansuojayhdistys vetosi kieltokanteensa tueksi siihen, että tämän tuomion 14 ja 15 kohdassa kuvatun kaupallisen menettelyn vuoksi sopimus sitoo asiakkaita televiestintälain 43b §:n ensimmäisen virkkeen ja joka tapauksessa BGB:n 309 §:n 9 momentin a kohdan vastaisesti yli 24 kuukautta. Vodafone väitti, että tämä kaupallinen menettely koskee ainoastaan yhteisymmärryksessä tapahtuvaa sopimusten jatkamista, eikä se kuulu näiden säännösten soveltamisalaan.

17 Landgericht Düsseldorf hyväksyi kanteen osittain ja totesi, että vaikka riidanalainen kaupallinen menettely ei ole edellä mainittujen säännösten vastainen, koska nämä säännökset koskevat ainoastaan ensimmäisten sopimusten kestoa eivätkä tämän tuomion 14 kohdassa tarkoitetun lisäsopimuksen ja 15 kohdassa tarkoitetun asiakirjan allekirjoittamisesta seuraavien sopimusten kaltaisten jatkosopimusten kestoa, asiakkaiden nro 1 ja nro 2 kanssa tehdyt sopimukset sisältävät kuitenkin BGB:n 307 §:n vastaisia yleisiä sopimusehtoja.

18 Molemmat pääasian asianosaiset valittivat tästä tuomiosta Oberlandesgericht Düsseldorfiin (osavaltion ylioikeus, Düsseldorf, Saksa), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin. Kyseinen tuomioistuin hyväksyi kuluttajansuojayhdistyksen valituksen ja hylkäsi Vodafonen valituksen sillä perusteella, että kieltokanteen kohteena oleva kaupallinen menettely on todella mainittujen kansallisten säännösten vastainen, kun niitä tulkitaan unionin oikeuden valossa.

19 Bundesgerichtshof (ylin yleinen tuomioistuin, Saksa) kumosi kyseisen tuomion ja palautti asian ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen ja katsoi, että asiaan liittyy tosiseikkoja, joita ei ole selvitetty riittävän täsmällisesti.

20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu uudelleen, katsoo, että asiakkaan nro 1 allekirjoittaman lisäsopimuksen ja asiakkaan nro 2 allekirjoittaman asiakirjan piti tulla voimaan ja ne piti panna täytäntöön niiden allekirjoituspäivästä alkaen.

21 Kyseinen tuomioistuin pohtii kuitenkin televiestintälain 43b §:n ensimmäisessä virkkeessä olevan käsitteen ”sopimuksen alkaessa määrättävä sitoumusaika”, jonka ulottuvuus on kiistanalainen Saksassa, tulkintaa.

22 Ensimmäisen näkemyksen mukaan tämä käsite koskee ainoastaan asiakkaan ja viestintäpalvelujen tarjoajan välisiä ensimmäisiä sopimuksia. Näin ollen yleispalveludirektiivin 30 artiklan 5 kohdassa säädettyä ajallista rajoitusta ei sovellettaisi tällaisten sopimusten jatkamiseen, joka tehdään hiljaisesti tai joka seuraa samojen sopimuspuolten välillä tehdystä uudesta sopimuksesta, siitä riippumatta, aiheuttaako tällainen jatkaminen sopimusehtojen muutoksia.

23 Toisen näkemyksen, jota ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin puoltaa, mukaan ”sopimuksen alkaessa määrättävä sitoumusaika” pitäisi ymmärtää sitoumuksen koko kestoksi, kun otetaan huomioon, että kuluttajalla on joka tapauksessa oltava mahdollisuus päättää sopimus yleispalveludirektiivissä tarkoitetun sopimuskauden, joka ei ylitä 24:ää kuukautta, päätyttyä. Tältä osin on ensiksi todettava, että tällainen tulkinta on johdonmukainen direktiivin 2009/136 johdanto-osan 47 perustelukappaleessa mainitun tavoitteen kanssa eli sen kanssa, että annetaan kuluttajille mahdollisuus päättää sopimus kohtuullisen sopimuksen vähimmäiskeston päätyttyä, jotta he ”voisivat saada täyden hyödyn kilpailluista markkinoista”. Toiseksi tämän tuomion 22 kohdassa esitetyn kaltainen käsitteen ”sopimuksen alkaessa määrättävä sitoumusaika” tulkinta merkitsisi sitä, ettei ensimmäisten sopimusten sopimuspuolten välillä tehtyjen jatkosopimusten kestosta olisi olemassa selkeitä säännöksiä. Kolmanneksi viimeksi mainitulla tulkinnalla tehtäisiin ero pelkän sopimuksen jatkamisen ja uuden sopimuksen tekemisen, joka merkitsee aikaisemman sopimuksen irtisanomista, välillä, mikä tekisi yleispalveludirektiivin soveltamisen riippuvaiseksi kansallisista käsitteistä.

24 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan yleispalveludirektiivin 30 artiklan 5 kohdassa olevan sanan ”alkaessa” jättäminen pois direktiivin 2018/1972 105 artiklan 1 kohdasta selittyy sillä, että kysymystä määräaikaisten sopimusten automaattisesta jatkamisesta säännellään vastedes kyseisen direktiivin 105 artiklan 3 kohdassa.

25 Tässä tilanteessa Oberlandesgericht Düsseldorf on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [yleispalveludirektiivin 30 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun] käsitteen ’sopimuksen alkaessa määrättävä sitoumusaika’ ymmärrettävä tarkoittavan ainoastaan ensimmäisen sopimuksen kestoa vai myös ajantasaisiin tahdonilmaisuihin perustuvan, kauan ennen ensimmäisen sopimuksen voimassaolon päättymistä tehdyn ja täytetyn sopimussuhteen jatkamista koskevan sopimuksen kestoa, jos sen sisältönä ovat ensimmäiseen sopimukseen nähden muuttuneet elinkeinonharjoittajan ja asiakkaan suoritukset?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään lähinnä, onko yleispalveludirektiivin 30 artiklan 5 kohtaa tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä olevalla käsitteellä ”sopimuksen alkaessa määrättävä sitoumusaika” tarkoitetaan sekä kuluttajan ja sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajan välillä tehdyn ensimmäisen sopimuksen että samojen sopimuspuolten välillä tehdyn jatkosopimuksen kestoa siten, että kyseisessä jatkosopimuksessa ei voida määrätä yli 24 kuukauden pituisesta sitoumusajasta myöskään silloin, kun se on allekirjoitettu ja pantu täytäntöön ennen ensimmäisen sopimuksen voimassaolon päättymistä.

27 Aluksi on todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että yleispalveludirektiiviä, joka on sittemmin kumottu ja korvattu direktiivillä 2018/1972, voidaan soveltaa ajallisesti pääasiaan. Se toteaa tältä osin muun muassa, että kyseiseen oikeusriitaan sovellettavan kansallisen oikeuden mukaan pääasian kantajan nostaman kanteen kaltainen kanne voidaan hyväksyä vain, jos riitautettu kaupallinen menettely oli lainvastainen tällaisen kanteen perustana olevien tosiseikkojen tapahtuma-aikaan. Nyt käsiteltävässä asiassa nämä tosiseikat ovat tapahtuneet ennen direktiivin 2018/1972 voimaantuloa, joten pääasiassa kyseessä olevaa kaupallista menettelyä on arvioitava yleispalveludirektiivin kannalta.

28 Tältä osin on riittävää muistuttaa, että yksinomaan kansallisten tuomioistuinten tehtävänä on määrittää esittämiinsä kysymyksiin liittyvät tosiseikat ja oikeudelliset seikat (määräys 25.3.2022, IP ym. (Pääasian tosiseikkojen oikeellisuuden vahvistaminen), C-609/21, EU:C:2022:232, 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tulkittaessa kansalliseen oikeusjärjestykseen kuuluvia säännöksiä unionin tuomioistuimen on lähtökohtaisesti perustettava ratkaisunsa ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehdystä päätöksestä ilmeneviin luonnehdintoihin. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on näet niin, että unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa tulkita jäsenvaltion sisäistä oikeutta (tuomio 5.12.2023, Deutsche Wohnen, C-807/21, EU:C:2023:950, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

29 Edellä esitetyn perusteella on tulkittava yleispalveludirektiivin 30 artiklan 5 kohtaa.

30 Tältä osin on ensiksi todettava kyseisen säännöksen sanamuodosta, että sen espanjan-, saksan-, kreikan-, englannin- ja ranskankielisistä versioista voidaan päätellä, että adjektiivilla ”alkuperäinen”, joka on feminiinimuodossa, ei ole tarkoitus luonnehtia ”sopimuksia” tai ”sitoumusta” vaan ”sitoumusaikaa”, mikä merkitsee sitä, että unionin lainsäätäjän tarkoituksena ei ole ollut tehdä eroa ensimmäisten sopimusten ja samojen sopimuspuolten välillä tehtyjen jatkosopimusten välillä. Kyseisen säännöksen muita kieliversioita, kuten italian- ja

portugalinkielisiä versioita, voidaan kuitenkin tulkita siten, että niiden tarkoituksena on asettaa vaatimus sitoumusajasta, joka ei ylitä 24:ää kuukautta, ainoastaan ”alkuperäisen sitoumuksen” eli lähinnä kyseisten sopimuspuolten allekirjoittaman ensimmäisen sopimuksen osalta.

31 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee kuitenkin, että unionin oikeuden säännöksiä ja määräyksiä on tulkittava ja sovellettava yhtenäisesti, kaikilla unionin kielillä laadittujen versioiden valossa, ja erikielisten versioiden poiketessa toisistaan kyseessä olevaa säännöstä tai määräystä on tulkittava sen säännöstön systematiikan ja tavoitteen mukaan, jonka osa se on (tuomio 17.1.2023, Espanja v. komissio, C-632/20 P, EU:C:2023:28, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

32 Tältä osin on toiseksi todettava, että yleispalveludirektiivin 30 artiklan 5 kohdan tulkinta, jonka mukaan ensimmäisen sopimuksen ja samojen sopimuspuolten välillä tehdyn jatkosopimuksen välillä ei pitäisi olla eroa, on tämän direktiivin tavoitteen mukainen.

33 Kuten yleispalveludirektiivin 30 artiklan otsikosta ja direktiivin 2019/136 johdanto-osan 47 perustelukappaleesta ilmenee, kyseisen 30 artiklan päätavoitteena on nimittäin helpottaa kuluttajien tietoon perustuvaa palveluntarjoajan vaihtamista, silloin kun se on heidän etujensa mukaista, jotta kuluttajat voisivat saada täyden hyödyn kilpailluista markkinoista. Jos mainittua 30 artiklaa tulkittaisiin siten, että ilmaisulla ”sopimuksen alkaessa määrättävä sitoumusaika” tarkoitettaisiin ainoastaan kyseisten sopimuspuolten välillä tehtyjä ensimmäisiä sopimuksia eikä samojen sopimuspuolten välillä tehtyjä jatkosopimuksia, tästä seuraisi, että mainittujen kuluttajien olisi vaikeampaa vaihtaa palveluntarjoajaa mahdollisesti pitkinä ajanjaksoina ja että heiltä näin ollen tapauksen mukaan evättäisiin mahdollisuus saada täysi hyöty kilpailluista markkinoista kyseisellä alalla.

34 Erityisesti on yhtäältä todettava, että vaikka voidaan tosin katsoa, että kuluttaja osoittaa luottamusta palveluntarjoajaa kohtaan, kun hän päättää tehdä uuden sitoumuksen saman palveluntarjoajan kanssa, tästä ei kuitenkaan pitäisi kyseinen tavoite huomioon ottaen seurata, että kyseistä kuluttajaa estetään vaihtamasta palveluntarjoajaa, jos hän saa paremman tarjouksen.

35 Toisaalta yleispalveludirektiivin johdanto-osan 2 ja 30 perustelukappaleesta ilmenee lähinnä, että kuluttajansuoja on yksi direktiivin tavoitteista. Vaikka kuluttajalla on tosin jonkin verran kokemusta sopimuskumppaninsa kaupallisista menettelyistä, kun hän päättää tehdä uuden sitoumuksen saman palveluntarjoajan kanssa ensimmäisen sopimuskauden päätyttyä, tämä kokemus voi kuitenkin osoittautua merkityksettömäksi, jos annettu uusi sitoumus merkitsee molemmin puolin suorituksia, jotka ovat luonteeltaan erilaisia kuin ne, joita ensimmäinen sopimus koski. Näin ollen vaadittavan kuluttajansuojan taso ei voi olla heikompi silloin, kun hän hyväksyy palveluntarjoajan kanssa tekemänsä sopimuksen muutoksia, kuin silloin, kun hän tekee tällaisen sopimuksen ensimmäistä kertaa uuden palveluntarjoajan kanssa.

36 Näin on sitäkin suuremmalla syyllä pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa kyseisten sopimuspuolten välillä tehty jatkosopimus sisältää näiden sopimuspuolten välillä tehtyyn ensimmäiseen sopimukseen nähden muutoksia, jotka koskevat olennaisia ehtoja, kuten kyseisten suoritusten hinnoittelua, sisältöä tai luonnetta.

37 Kuten direktiivin 2009/136 johdanto-osan 47 perustelukappaleesta ilmenee, sellaisten oikeudellisten, teknisten tai käytännöllisten esteiden poistaminen, jotka voivat vaikeuttaa kuluttajien mahdollisuutta vaihtaa palveluntarjoajaa, ei tietenkään estä kohtuullisten vähimmäissopimusaikojen asettamista kuluttajien kanssa tehtävissä sopimuksissa. Direktiivin 2002/22 30 artiklan 5 kohdan tulkintaa, jonka mukaan palveluntarjoaja voi määrätä tilaajansa

kanssa tehdylle uudelle sitoumukselle pidemmän keston kuin tässä säännöksessä säädetty sitoumusajan enimmäiskesto, ei kuitenkaan voida pitää niiden tavoitteiden mukaisena, joihin unionin lainsäätäjä on pyrkinyt vahvistamalla kyseisellä säännöksellä ajallisen rajoituksen, jota ei saa ylittää.

38 Kaikilla edellä esitetyillä perusteilla esitettyyn kysymykseen on vastattava, että yleispalveludirektiivin 30 artiklan 5 kohtaa on tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä olevalla käsitteellä ”sopimuksen alkaessa määrättävä sitoumusaika” tarkoitetaan sekä kuluttajan ja sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajan välillä tehdyn ensimmäisen sopimuksen että samojen sopimuspuolten välillä tehdyn jatkosopimuksen kestoa, joten kyseisessä jatkosopimuksessa ei voida määrätä yli 24 kuukauden sitoumusajasta myöskään silloin, kun se on allekirjoitettu ja pantu täytäntöön ennen ensimmäisen sopimuksen voimassaolon päättymistä.

Oikeudenkäyntikulut

39 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/22/EY (yleispalveludirektiivi), sellaisena kuin se on muutettuna 25.11.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/136/EY, 30 artiklan 5 kohtaa

on tulkittava siten, että

kyseisessä säännöksessä olevalla käsitteellä ”sopimuksen alkaessa määrättävä sitoumusaika” tarkoitetaan sekä kuluttajan ja sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajan välillä tehdyn ensimmäisen sopimuksen että samojen sopimuspuolten välillä tehdyn jatkosopimuksen kestoa, joten kyseisessä jatkosopimuksessa ei voida määrätä yli 24 kuukauden sitoumusajasta myöskään silloin, kun se on allekirjoitettu ja pantu täytäntöön ennen ensimmäisen sopimuksen voimassaolon päättymistä.

Allekirjoitukset